

คันทาน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

สอนให้ค้นหาตัวเอง การค้นหาภายนอกจะไม่พบอะไรเลย ศาสนาพุทธให้ค้นหาจากภายใน อภิญญาเกิดขึ้นจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนเรื่องสมาบัติ สมาบัติเกิดขึ้นเกิดให้คู่กับอภิญญา สมาบัติความสงบของใจ อภิญญามันแก้กิเลสไม่ได้ มันทำอะไรไม่ได้ มันจะไม่มีประโยชน์ มันเป็นของเครื่องเคียง ของเครื่องเคียงไม่ใช่ของจริง ของจริงคือค้นคว้าตัวเราให้ได้ก่อน ทำตัวเราให้ได้ เราทำบุญกุศลกันนี้เพื่อให้มันสั้นเข้ามา กระแสของใจเราเคยไปเที่ยวไหนมานี้เราคิดถึงมันจะตกที่นั่นทันทีเลย ความคิดของเราจะตกที่นั่น ความคิดเรานี้ครอบ ๓ โลกธาตุ

แล้วเรื่องการทำทาน ทำศีล ภาวนานี้ เพื่อจะให้ใจมันคับแคบเข้ามา ให้มันลดหดเข้ามาสั้นเข้ามา สั้นเข้ามาเพื่อจะค้นคว้าตัวเองใจ จิตสำคัญคือค้นคว้าตัวเองก่อน สมาบัติได้อภิญญาหกนี้ พระอรหันต์นี้ได้ อภิญญาหก ได้สมาบัติ ได้ อภิญญา ๕ นี้มีเยอะเยอะไป แต่ได้อภิญญานี้ต่อเมื่อทำกิเลสสั้นออกไปจากใจแล้ว ถึงจะได้พวกอภิญญามา ถ้าได้พวกอภิญญามา อภิญญานี้มันของข้างเคียง ถ้าไปเดินเรื่องอภิญญานั้น จะไม่ได้อะไรเลย

เทวทัตเหาะเหินเดินฟ้าได้ เทวทัตได้ฆานโลกีย์ ถ้าเทวทัตได้ฆานโลกีย์นี้เหาะไปไหนก็ได้ เห็นไหม แต่เวลาลากเกิดขึ้น เพราะอะไร? เพราะเทวทัตเห็นเขามานี้ นางวิสาขาเวลามาเยี่ยมนี้ เวลาที่มีของติดมือมา ฝากพระอานนท์ ฝากพระองค์นั้น ฝากพระองค์นี้ แต่พระเทวทัตไม่ได้ นี่เหาะเหินเดินฟ้าได้ แต่ก็ไปติดในลาภสักการะ จะมีอภิญญาขนาดไหนก็ได้แล้วแต่ ถ้าใจมันแกว่งมันไกวหน่อยเดียวมันจะหลุดออกไป ถ้าใจหลุดออกไปนี่สิ่งนั้นจะเสื่อมทันที แล้วจะทรงไว้ของมันนั้นจะเป็นไปไม่ได้เลย

ถ้าเป็นไปได้ มันต้องทำความสงบของใจขึ้นมาก่อน ถ้าทำความสงบของใจขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นได้ชั่วครั้งชั่วคราว อย่างเช่นเวลาไปหาครูบาอาจารย์ที่พาไปเที่ยวสวรรค์ไปเที่ยวนรก เห็นไหม เวลาบอกว่าให้กำหนดคณแล้วจะไปเที่ยวสวรรค์นรก มันจะไปได้ด้วยสติจินตนาการ ด้วยความเห็นของผู้ที่พาให้มันนึกไป ให้นึกถึงเมื่อวาน ให้นึกถอยหลังไป ๆ ความนึกถอยหลังไปนี้ มันนึกไป ความนึกไปนี้มันเป็นที่ชั่วครั้งชั่วคราว มันจะจับได้เป็นชั่วครั้งชั่วคราว

มันจะเป็นไปไม่ได้เลย จะทรงอภิญาไว้ไม่เชื่อ ไม่เชื่อเพราะอะไร? เพราะจิตนี่เป็นการรักษาที่ยากที่สุด ในเมื่อยังคั่นคว้าตัวเองไม่เจอ ยังหาตนเองไม่เจอ ถ้าหาตนเองเจอแล้วรักษาตนเองได้ไว้ก่อน แล้วถ้าคั่นคว้าตัวเองนี้ ตรงนี้สำคัญที่สุด สำคัญที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนกลับมาให้คั่นหาตัวเอง ให้คั่นหาตัวเองให้เจอตัวเอง คั่นหาตัวเองนี้ทำสมาธิขึ้นมา ได้ความสงบของใจ ยังไม่รู้จักตัวเองนะ ยังส่งออกไปข้างนอก ยังไปรับรู้สิ่งข้างนอก

ถ้าหากไปรับรู้สิ่งข้างนอกแล้วจะไม่รู้สิ่งใดเลย จะไม่เข้าใจสิ่งใดเลย มันจะเป็นไปอย่างนั้น แล้วมันส่งออก กระแสมันส่งออก ภาวนาส่งออกจะไม่ได้ประโยชน์ ของเรื่องอย่างนี้ถ้าได้อภิญา ความได้อภิญา เห็นไหม สิ่งที่อภิญานี้เป็นของที่ว่ามันได้มาเป็นของแถม ถ้าใจเราสงบขึ้นมา ใจเราเป็นสมาธิมันเกิดขึ้น แล้วถ้าใจเราคิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระอรหันต์แต่ละบุคคลนี้ ทำความสงบของใจตัดกิเลสออกไป ความอยากออกจากใจไปแล้ว ความอยากรักษาใจไว้ได้ ใจนี้เป็นสิ่งที่ควรแก่การงาน ควรแก่การงานนี้มันออกไปอภิญามันก็เข้าอภิญาได้ง่าย เห็นไหม มันรักษาส่งนั้นไว้ไม่ได้

ถ้าใจเราสงบแล้วนี้ สิ่งนั้นมันจะเกิดขึ้น ถ้าจะเอาอภิญาไปเป็นหลัก เห็นไหม อภิญาถึงไม่ใช่หลัก หลักคือสติปัญญา ๔ การคั่นคว้า การพยายามรักษาใจ การคั่นคว้า การชำระกิเลสในสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม อันนี้ต่างหากเป็นหลัก หลักมันอยู่ตรงนี้

แต่ถ้าเราบอกว่าอภิญาเป็นหลัก หรือว่าประพตติแล้วจะได้อภิญานั้น หลงทาง! หลงทางแล้ว เข้าป่าแล้ว เข้าป่าออกไปเลย จะไปสิ่งนั้นไป แล้วมันจะเกิดขึ้น เห็นไหม ที่ว่าเด็กคนนั้นได้ คนไหนจะได้ มันได้ชั่วครั้งชั่วคราว เพราะอะไร? เพราะจิตมันสงบชั่วครั้งชั่วคราว จะรักษาจิต

ให้สงบไว้มันสิ่งที่ทำได้ยาก จะรักษาจิตไว้ให้สงบได้ยากเพราะอะไร? เพราะกิเลสมันยุเหยในหัวใจ กิเลสความคิดของเรานี้ ความอยาก ความทะยานอยาก ความเห็นของเรา ความตริทริกของเรา ในหัวใจนี้มันอุ่นกินอยู่ในใจตลอดเวลา

แล้วมันจะรักษาไว้ได้อย่างไร การรักษาได้ ความชำนาญในทำสมาธิ ยอมรับอยู่ อพา รดาบส อุทกดาบส เห็นไหม จะรักษาความสงบอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษานี้ เขาจะกำหนดได้ แล้วเขาทำได้ เขารักษาไว้อย่างนั้นได้ แต่รักษาไว้ได้ มันก็รักษาไว้ได้ รักษาไว้ได้ มันก็ยังเสื่อมได้ อย่างยกเทวทัตนี้ เทวทัตก็เหาะได้เหมือนกัน เทวทัตนี้เหาะไป ไปหาอชาตศัตรูนี้ เหาะไปเลย

นั่นนะสิ่งนี้มันไม่ใช่เป้าหมาย ถ้าเราชื่อว่าเป้าหมาย เริ่มต้นสอนนี้เป้าหมายก็ผิดแล้ว ถ้าเป้าหมายผิดแล้วจะเอาอะไรสิ่งที่ถูกต้องมาจากไหน สิ่งนั้นเกิดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนมาจากอาหารดาบสนี้ มันเกิดขึ้นมาก่อนที่พุทธศาสนาเราจะเกิดอีก ก่อนที่พุทธศาสนาจะเกิดสิ่งนั้นก็มียอยู่แล้ว สิ่งนั้นมีอยู่แล้วแล้วไม่สามารถชำระกิเลสได้ มันเวียนตายเวียนเกิด

สิ่งที่ใจนี้มันพัฒนาได้ มันเสื่อมได้ มันเป็นอย่างนั้น แล้วเราก็ไปติดกับสิ่งที่พัฒนาแล้ว เสื่อม มันจะเป็นสิ่งที่เป็นความจริงเป็นไปได้อย่างไร? มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันเป็นไปได้ไม่ได้หมายถึงว่ามันไม่เป็นความจริง ธรรมชาติกิเลสในศาสนาพุทธ มันเป็นไปได้ตามของเขา มันเป็นไปได้ถึงว่าเป้าหมายมันคลายไปไง เป้าหมายมันเปลี่ยนเป้าหมายไป เป้าหมายไปเอาฤทธิ์เอาเดช เป้าหมายไม่ได้ชำระกิเลส

เป้าหมายชำระกิเลสนี้ต้องคั่นคว้าน การทำทาน ศีล ภาวนา เห็นไหม มีทานนี้ ทานเพื่ออะไร? เพื่อให้มันกระตุกตัวเอง กระตุกให้ตัวเองคิดถึงเรา ถ้าเห็นเรา คั่นคว้านเรา จับต้องเราได้ เห็นไหม คั่นคว้านเรา คิดถึงเราให้มันแคบเข้ามา ให้คิดถึงเรา ให้คั่นคว้านหาเรา ให้ใจมันสงบเข้ามา มันย้อนเข้ามาจากความคิดที่มันคิดแต่เรื่องต่าง ๆ เห็นไหม จะไปเกาะเรื่องวัตถุ จะไปเกาะเรื่องสิ่งใด ใจมันคิดสิ่งใดมัน ไปเกาะสิ่งนั้นทั้งหมด

ไม่ให้คิดสิ่งนั้น ให้ย้อนกลับมาคิดเรื่องตัวเรา ให้ย้อนกลับมาหาตนเอง แล้วตนเองก็จับต้องไม่ได้ ไม่มีเลย ทำความสงบของใจถ้าจิตมันสงบเข้ามา ๆ มันสงบเข้ามา นั่นนะเห็นตน แต่เห็นตนนะ ความจริงมันรู้จักตน แต่ไม่รู้จัก ความจริงรู้จักตนเห็นใหม่ ความสงบเข้ามา คำว่าไม่รู้จักคือว่า ไม่เห็นมันอยู่ตรงไหน ความไม่เข้าใจว่ามันจับต้องได้อย่างไร มันสงบแล้วมันควรจะทำอย่างไรต่อไป

มันถึงต้องมีมรรคอรียสัจจ ความเห็นถูกต้องมันอยู่ตรงนี้ ตรงยกขึ้นวิปัสสนาต่างหาก ตรงยกขึ้นวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้ายกขึ้นพิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมนี้ นั่นนะชำระกิเลส สิ่งนี้ต่างหากพระพุทธเจ้าสอน สิ่งนี้ต่างหากที่จะเป็นความถูกต้อง สิ่งนี้ต่างหากที่เราทำแล้วมันจะเป็นประโยชน์

แล้วมันคงที่ มันถาวร มันสิ่งที่ว่า มันพอชำระกิเลสแล้วมันจะชำระกิเลสตลอดไป มันจะไม่สามารถ มันขาดหมดสิ้นไปจากใจ ถ้อย่างนั้นแล้วมันกลบเกลื่อน ความกลบเกลื่อนมันก็เป็นแสวงหา เป็นความสุขความทุกข์อยู่อย่างนั้น มันกลบเกลื่อนใจไป แล้วมันจะวนไปอยู่อย่างนั้น แล้ววนไปมันก็อยู่ในวัฏฏะ ในหลักของศาสนาสอนเรื่องหลักความจริงอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้ว อันนี้ถ้าเราจับต้องสิ่งนี้ได้ เราประพฤติปฏิบัติได้ เราจะทำได้

แต่เราจะย้อนกลับไปเอาเรื่องอกุศลญาณนั้นมันเป็นเรื่องราว เรื่องรองมันไม่ใช่ว่ามันไม่มี มันมีอยู่ แต่มันไม่ใช่สิ่งที่จะอาศัยได้จริง มันไม่ใช่สิ่งที่อยู่กับเราจริง มันอยู่กับเราชั่วคราว ๆ ชีวิตนี้ก็อยู่ชั่วคราว เกิดมาแล้วก็ต้องตายนี่ก็ชั่วคราว สิ่งที่เป็นของชั่วคราวเราก็จะไปแสวงหาของชั่วคราวไปหาของที่พึ่งไม่ได้ไง สิ่งนั้นเป็นอนิจจัง เห็นใหม่ ตัวมันเองก็เป็นอนิจจัง แล้วเราก็เป็นอนิจจัง แล้วจะไปจับต้องสิ่งนั้นนะ มันก็เคลื่อนกันไป ๆ แต่สิ่งเราเป็นอนิจจัง เห็นใหม่

แต่ถ้าชำระกิเลสแล้วมันเป็นสิ่งที่ว่า จะว่านิจจังมันก็มีอยู่ แต่นิจจังกับอึดตามันคนละอย่างกัน อึดตานี้คือความยึดมั่นถือมั่น แต่ชำระกิเลสแล้วมันมีอยู่ นิจจังก็ได้ มีอยู่แล้วมันสามารถแสวงหาตนเจอ เจออย่างนี้ นี่ค้นคว้าตนใจ ค้นคว้าตนเจอตั้งแต่ความสงบเข้ามา... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)